

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS

(2011. gada 11. jūlijs)

par pētniecības kopīgas plānošanas iniciatīvu "Ilgāks mūžs, labāka dzīve – demogrāfisko izmaiņu iespējas un problēmas"

(2011/413/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 181. pantu,

tā kā:

- (1) Sagaidāms, ka par 65 gadiem vecāku eiropiešu skaits ievērojami pieaugs par 42 %, no 87 miljoniem 2010. gadā līdz 124 miljoniem 2030. gadā⁽¹⁾. Šāds pastāvīgs paredzamā mūža ilguma pieaugums ir liels nesenās pagātnes sasniegums. Taču tajā pašā laikā tas draud ar papildu spriedzi tautsaimniecībai, sabiedrībai un publisko finanšu ilgtspējai.
- (2) Sabiedrības novecošanas sekas būs lielāka nepieciešamība pēc publiskā nodrošinājuma maksājumiem un pakalpojumiem, kas saistīti ar vecumu. Tādēļ tiek prognozēts, ka gandrīz visās dalībvalstīs būs būtiska novecošanas ietekme uz valsts kasi. Kopumā, balstoties uz pašreizējo politiku, prognozējams, ka ar vecumu saistītie publiskie izdevumi ES līdz 2060. gadam caurmērā pieaugs par 4,75 procentpunktiem no IKP, it sevišķi pensiju, veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes izdevumu dēļ (aprūpes nozarē to papildina darbaspēka sarūkšana un bieži vien nepietiekamās prasmes)⁽²⁾.
- (3) Iedzīvotāju darbaspējīgā vecumā samazinājums par apmēram 50 miljoniem no 2010. līdz 2060. gadam un atbilstošais apgādājamo īpatsvara pieaugums, kas lielā mērā būs noticis jau līdz 2030. gadam, varētu izraisīt IKP pieauguma kritumu, ja vien to nevarēs kompensēt ar augošiem dalības un nodarbinātības radītājiem visos darbaspēka segmentos un ražīguma pieauguma kāpinājumu⁽³⁾.
- (4) Ņemot vērā iedzīvotāju skaita sarūkšanu un novecošanu, sabiedrība gūst lielu labumu, pagarinot vecāku cilvēku

aktīvu un veselīgu dzīvi, viņus labāk integrējot tautsaimniecībā un sabiedrībā un palīdzot viņiem ilgāk palikt neatkarīgiem, tādējādi uzlabojot vecāku pilsoņu un viņu aprūpētāju dzīves kvalitāti un sociālās aizsardzības sistēmu (pensiju, veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmu) ilgtspēju un radot plašas jauna tirgus iespējas novatoriskiem pilnvērtīgu vecumdienu risinājumiem.

- (5) Stratēģijā "Eiropa 2020" demogrāfiskā novecošana ir atzīta gan par problēmu, gan par iespēju gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei, un vadošajās iniciatīvās "Eiropas Digitalizācijas programma"⁽⁴⁾, "Inovācijas Savienība"⁽⁵⁾, "Jaunu prasmju un darbavietu programma" un "Eiropas platforma cīņai pret nabadzību" šis temats ir atzīts par prioritāti. Elastīgās drošības politika Eiropas nodarbinātības stratēģijā atzīst nepieciešamību pēc visaptverošas pieejas cilvēkresursu politikā un vajadzību pēc dzīves cikla pieejas darbam, lai veicinātu dalību darba tirgū un novāktu pastāvošos šķēršļus.
- (6) 2010. gada 6. septembrī Komisija ierosināja 2012. gadu pasludināt par Eiropas gadu aktīvām vecumdienam, kurā tiks mēģināts atbalstīt dalībvalstu centienus palīdzēt vecākiem cilvēkiem palikt darbaspēka rindās un dalīties pieredzē, turpināt aktīvi darboties sabiedrībā un dzīvot cik vien iespējams veselīgi, neatkarīgi un pilnskanīgi⁽⁶⁾.
- (7) Ir neatliekami vajadzīgs stiprināt zināšanu bāzi saistībā ar pašu novecošanas procesu un novecošanas ietekmi uz sabiedrību un tautsaimniecību, lai atbalstītu ar faktiem pamatotas politikas izveidi.
- (8) Lai risinātu iepriekš minēto problēmu un izmantotu iespējas, ir vajadzīga saskaņota darbība, kas atvieglinātu kvalitatīvu pētniecības sadarbību ar mērķi sniegt zinātniskas liecības, kas būtu par pamatu politikas pasākumiem.

⁽¹⁾ Nākamajos 50 gados par 65 gadiem vecāku eiropiešu skaits gandrīz divkāršosies, no 87 miljoniem 2010. gadā līdz 153 miljoniem 2060. gadā – Eurostat, *Eurostat2010* apdzīvotības prognozes.

⁽²⁾ Turpat.

⁽³⁾ COM(2009) 180 galīgā redakcija: Kā risināt ES iedzīvotāju novecošanas ietekmi (2009. gada ziņojums par novecošanu).

⁽⁴⁾ 9981/1/10 REV 1.

⁽⁵⁾ 14035/10.

⁽⁶⁾ Padomes secinājumi (EPSCO 2010. gada decembrī) 18132/10.

- (9) Konkurences padome 2010. gada 26. maija sanāksmē⁽¹⁾ apzināja un pamatoja virkni potenciālu kopīgas plānošanas iniciatīvu ("KPI"), ieskaitot "Ilgāks mūžs, labāka dzīve – demogrāfisko izmaiņu iespējas un problēmas", kā jomas, kurās kopīga pētniecības plānošana radīs lielāku pievienoto vērtību nekā pašreizējie sadrumstalotie dalībvalstu centieni. Tāpēc savos secinājumos tā atzina nepieciešamību uzsākt kopīgas plānošanas iniciatīvu šajā jomā un aicināja Komisiju dot savu ieguldījumu tās sagrautošanā.
- (10) Dalībvalstis ir apstiprinājušas dalību šādā KPI, nosūtot oficiālus saistību rakstus.
- (11) Kopīga plānošana demogrāfisko pārmaiņu un iedzīvotāju novecošanas pētniecībā nodrošinātu pētniecības koordinēšanu šajā jomā, būtiski veicinot pilnīgi funkcionējošas Eiropas Pētniecības telpas izveidi novecošanas pētīšanai un Eiropas pētniecības nozares vadošā stāvokļa un konkurētspējas nostiprināšanai šajā jomā.
- (12) Lai sasniegtu šā ieteikuma mērķus, dalībvalstīm būtu jānodrošina sadarbība un savstarpēja papildināmība ar lielākajām saistītajām iniciatīvām – Interaktīvas automatizētas dzīvesvides kopīgo programmu⁽²⁾ un Eiropas Inovācijas partnerību aktīvām un veselīgām vecumdienām, Pamatprogrammas atbalstīto pētniecību un izstrādi, it sevišķi IKT, veselības, sociālo zinātņu jomā, kā arī citām pētniecības iniciatīvām, kā *SHARE ERIC*⁽³⁾ un *ERA-AGE II*⁽⁴⁾.
- (13) Lai Komisija varētu sniegt ziņojumus Eiropas Parlamentam un Padomei, dalībvalstīm regulāri ir jāziņo Komisijai par šajā kopīgajā plānošanas iniciatīvā gūtajiem rezultātiem,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. Dalībvalstīm tiek ieteikts izstrādāt un uzturēt kopīgu koncepciju par to, kā sadarbība un koordinācija pētniecības jomā Savienības mērogā var palīdzēt atrisināt demogrāfisko pārmaiņu problēmu un izmantot to radītās iespējas.
  2. Dalībvalstīm tiek ieteikts izstrādāt stratēģisku pētniecības programmu, nosakot vidēja termiņa un ilgtermiņa vajadzības un mērķus pētniecības veikšanai demogrāfisko pārmaiņu jomā. Stratēģiskajā pētniecības programmā jāiekļauj īstenošanas plāns, nosakot prioritātes un termiņus un stratēģiskās pētniecības programmas īstenošanai nepieciešamos pasākumus, instrumentus un līdzekļus.
3. Dalībvalstīm tiek ieteikts stratēģiskās pētniecības programmā un īstenošanas plānā iekļaut šādus pasākumus:
    - a) valsts programmu un pētniecības pasākumu attiecīga noteikšana un informācijas apmaiņa par tiem;
    - b) kopīgas plānošanas pasākumu un tehnoloģiju novērtēšanas iespēju paplašināšana;
    - c) apmaiņa ar informāciju, resursiem, paraugpraksi, metoģiku un vadlīnijām;
    - d) to jomu vai pētniecības pasākumu noteikšana, kuru sakarā ir vēlama koordinēšana, kopīgi uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus vai resursu apvienošana;
    - e) iepriekš d) apakšpunktā apzinātajās jomās kopīgi veicamās pētniecības precizēšana;
    - f) rēķināšanās ar vecāku cilvēku mainīgajām vajadzībām, kā arī viņu formālo un neformālo aprūpētāju vajadzībām, nosakot novecošanas pētniecības programmu mērķus;
    - g) attiecīgā gadījumā – pašreizējo pētniecības infrastruktūru kopīga izmantošana vai jaunu instrumentu izveide, piemēram, koordinētas datubāzes vai modeļu izstrāde novecošanas procesa izpētei;
    - h) publiskā un privātā sektora ciešākas savstarpējas sadarbības veicināšana un atbalstīšana, kā arī atvērtu jauninājumu vide dažādos ar demogrāfiskajām pārmaiņām saistītos pētniecības pasākumos un uzņēmējdarbības nozarēs;
    - i) zināšanu, jauninājumu un starpnozaru metodoloģisko pieeju nodošana un izplatīšana;
    - j) demogrāfisko pārmaiņu un iedzīvotāju novecošanas pētniecības centru tīkla izveide.
  4. Dalībvalstīm tiek ieteikts izveidot un uzturēt efektīvu kopīgas vadības struktūru demogrāfisko pārmaiņu un iedzīvotāju novecošanas pētniecības jomā, piešķirot tiesības izstrādāt vienotus noteikumus, nosacījumus un procedūras sadarbībai un koordinēšanai un uzraudzīt stratēģiskās pētniecības programmas īstenošanu.
  5. Dalībvalstīm tiek ieteikts kopīgi īstenot stratēģisko pētniecības programmu savu valsts pētniecības programmu ietvaros saskaņā ar Padomes Augsta līmeņa kopīgās plānošanas grupas izstrādātajām kopīgās plānošanas pamatnosacījumu vadlīnijām.

⁽¹⁾ 10246/10.

⁽²⁾ Ziņojums par koplēmumu, paziņojums presei – <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=en&type=IM-PRESS&reference=20080121IPR19252>.

⁽³⁾ http://www.share-project.org/t3/share/fileadmin/press_information/SHARE_ERIC-EN_upload.pdf.

⁽⁴⁾ <http://futurage.group.shef.ac.uk/>.

6. Dalībvalstīm tiek ieteikts sadarboties ar Komisiju, lai apzinātu iespējamās Komisijas iniciatīvas, palīdzot dalībvalstīm izstrādāt un īstenot stratēģisko pētniecības programmu, un saskaņotu kopīgās programmas ar citām Eiropas Savienības iniciatīvām šajā jomā, kā Eiropas Inovācijas partnerība aktīvām un veselīgām vecumdienām un Interaktīvas automatizētas dzīvesvides kopīgā programma.
7. Dalībvalstīm tiek ieteikts ar ikgadējiem progresa ziņojumiem regulāri ziņot Komisijai par šajā kopīgajā plānošanas iniciatīvā gūtajiem rezultātiem.

Briselē, 2011. gada 11. jūlijā

*Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja vietniece*
Neelie KROES
